

7. EU konferenca o VKO politiki in praksi / TALLINN 27.-28. september 2017

SPOROČILO

ZAKLJUČKI KONFERENCE PREDSEDSTVA EU, ESTONIJA, O POLITIKI IN PRAKSI VSEŽIVLJENJSKE KARIERNE ORIENTACIJE

UVOD

7. bienalna konferenca predsedstva EU o politiki in praksi vseživljenjske karierne orientacije je potekala v Talinu, Estonija, 27. in 28. septembra 2017 pod estonskim predsedovanjem Svetu EU. Organizirala jo je Innove¹, podprli pa so jo program EU ERASMUS+, estonsko ministrstvo za izobraževanje in raziskave ter agencija Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP). Konferenca se je udeležilo 195 udeležencev iz 35 držav, uradniki Evropske komisije, Evropskega parlamenta, in CEDEFOP, Evropska fundacija za usposabljanje (ETF), mreža Euroguidance, CareersNet ter predstavniki mednarodnih organizacij ICCDPP², IAEVG³ in Evropske mreže javnih zavodov za zaposlovanje.

Glavna tema konference je bila spreminjajoča se vloga vseživljenjske karierne orientacije (v nadaljevanju VKO) v kontekstu pospešenega tehnološkega in družbeno ekonomskega napredka. Podteme so vključevale:

- Razvoj integriranih⁴ storitev za podporo vseživljenjski karierni orientaciji;
- Zagotavljanje podpore karierne orientacije za ranljive skupine, tj. osebe, ki niso zaposlene niti vključene v izobraževanje in usposabljanje (NEET), osipnike (ESL) in tiste osebe, ki so nizko usposobljene in dolgotrajno brezposelne;
- Podpora posameznikom, da bi se bolje znašli na trgu delovne sile in podpora podjetjem, da bi našla osebe s pravimi spretnostmi in znanji;
- Izboljševanje kompetenc, stališč in znanj svetovalcev VKO⁵, ki delujejo znotraj kompleksnega trga delovne sile, hitrega tehnološkega in medijskega napredka;

---

1 Foundation Innove, Agency of Lifelong Guidance, Estonia - zagotavlja spodbudno učno okolje za razvoj življenjskih spretnosti učencev in evropska sredstva izvajalcem izobraževalne, delovne in socialne politike.
2 ICCDPP - International Centre for Career Development and Public Policy
3 IAEVG - International Association for Educational and Vocational Guidance
4 Integrirane storitve pomenijo vključujoče, celostne storitve VKO. Povezujejo raznovrstne storitve s področja VKO, ki jih ponujajo različne ustanove za različne skupine uporabnikov, pa tudi povezavo različnih načinov, preko katerih se do storitev dostopa.
5 Svetovalci VKO v tem tekstu pomeni vse izvajalce dejavnosti VKO.

- Vključevanje javnosti in razvoj inovacij skozi vzajemno učenje;
- Povečanje odgovornosti in s podatki podprti dokazi za politiko in prakso.

Estonsko predsedstvo je pred konferenco zaprosilo predstavnike držav, naj pripravijo svoje odzive na šest zgoraj navedenih podtem. Zaprošeni so bili, naj opišejo gibanja v svoji državi v zvezi z vsako podtemo in preučijo, kakšno sodelovanje na ravni EU bi lahko podprlo in zagotovilo dopolnjevanje in skladnost med politikami in sektorji pri napredku vsake od podtem. Odzvalo se je 27 držav članic ter tudi Bosna in Hercegovina, Islandija, Črna gora, Norveška, Srbija in Turčija. Udeleženci konference so poleg povzetka odgovorov prejeli tudi popis ozadja o veljavnih politikah EU glede izobraževanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU), izobraževanja odraslih, zaposlovanja ter krepitve spretnosti in znanj. Povzetek odzivov držav (dostopen na www.innove.ee/guidanceweek2017) predstavlja dobro podlago za sodelujoče države, Evropsko komisijo, Evropski parlament in CEDEFOP.

Udeleženci so bili na konferenci zaproseni, naj na državni ravni za vsako od podtem opredelijo izhodišča in prednostne naloge ter predlagajo oblike EU-sodelovanja in podpore, ki so potrebne, da bi spodbudili razvoj teh tem na državni ravni.

Vseživljenjska karierna orientacija je v pomoč posameznikom, družinam in skupnostim, da se seznanijo z možnostmi izobraževanja in dela, da uspešno načrtujejo in razvijajo svoje kariere ali jih spremenijo (resolucije komisije 2004, 2008 o vseživljenjski karierni orientaciji). Lahko je zagotovljena v sistemu izobraževanja in usposabljanja, službah za zaposlovanje in na delovnih mestih. Do leta 2020, že čez tri leta, se pričakuje, da bo vsemu človeštvu omogočeno, da se poveže z internetom. Prvič v človeški zgodovini bo vsakdo imel dostop do največjega vira vsebin, ki je bil kdaj koli oblikovan. Posledice te nove realnosti bodo vplivale na vse.

Evropska unija vzpostavlja svoje lastne politike za znanja in spretnosti⁶, ki se med drugim nanašajo na izzive digitalne revolucije v družbah, izzive na trgih dela, izzive izobraževalnih sistemov in izzive na različnih drugih področjih politik. »Spretnosti, znanja, kompetence in kvalifikacije, ki jih ljudje potrebujejo, se sčasoma spreminjajo. Da bi obvladovali vse omenjene izzive, morajo biti ljudje opremljeni z različnimi temeljnimi spretnostmi in znanji«..., vključno z veščinami vodenja kariere ter z enostavno dostopnimi, posodobljenimi in preverjenimi informacijami o trgu delovne sile. Veščine vodenja kariere morajo biti uvrščene v Evropski okvir ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje. Vloga vseživljenjske karierne orientacije kot storitve, sistema in politike je bistvenega pomena za pripravo evropske družbe, družin in posameznikov na izzive v družbi tveganej, tranzicijskih trgov dela ter spreminjajoče se tehnologije in medijev.

6 https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/skills-development_en

1. tema: Razvoj integriranih storitev za podporo vseživljenjski karierni orientaciji

V zadnjih desetih letih so se oblikovali nacionalni forumi za vseživljenjsko karierno orientacijo ali druge medsektorske predstavniške strukture, ki povezujejo vse ustrezne partnerje na področju izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja, mladine in socialne vključenosti, vključno z ustreznimi ministrstvi, agencijami in strokovnjaki ter socialnimi partnerji. Kljub tem začetkom pa je v sektorjih in med njimi izvajanje storitev še vedno razdrobljeno in včasih ni skupno dogovorjene medsektorske vizije glede vseživljenjske karierni orientacije.

Priporočila:

Za države: Ponovno preučite cilje in vlogo nacionalnega foruma/predstavniške strukture VKO⁷ z namero, da skozi večjo integracijo storitev, izboljšate in razširite dostop do VKO storitev svojim uporabnikom.

Za EU: Vzpostavite delovno skupino/svetovalni organ za politiko na ravni EU, ki bo nadzorovala nacionalni napredek pri razvoju in implementaciji državne medsektorske strategije vseživljenjske karierni orientacije, za podporo primerjalnemu učenju in za spodbujanje napredka v konkretnih delih nacionalnih VKO sistemov.

2. tema: Zagotavljanje podpore karierni orientacije za ranljive skupine, tj. osebe, ki niso zaposlene niti vključene v izobraževanje in usposabljanje (NEET), osipnike (ESL) in tiste osebe, ki so nizko usposobljene in dolgotrajno brezposelne

Jamstvo za mlade in pobuda za zmanjšanje osipa sta v več državah pokazali, kako lahko delujeta zagotavljanje medsektorskega sodelovanja in vseživljenjske karierni orientacije. Vendar pa so številne medsektorske pobude, kakor sta ti dve, časovno omejene s projektnim EU-financiranjem. Prav tako te medsektorske pobude niso nujno povezane z drugimi prevladujočimi usmeritvami VKO ali pozneje niso prepoznane kot prevladujoče usmeritve. Poleg tega ima 40 % evropske delovne sile pogodbo o zaposlitvi za določen ali skrajšan delovni čas. VKO je skupna odgovornost politik za izobraževanje, usposabljanje, mlade, izobraževanje odraslih, ugotavljanje in priznavanje znanja, zaposlovanje in socialne zadeve, poleg tega pa posamezniki lahko naletijo na številne upravne/administrativne ovire pri udeležanju aktivne državljske vloge in pri vključevanju v učenje in delo.

Priporočila:

Za države: Vključite tudi agencije za začasna dela in ostale še ne vključene službe za posredovanje zaposlitve med izvajalce VKO in sicer tako, da VKO postane naloga in funkcija tovrstnih storitev.

⁷ V Sloveniji je to Strokovna skupina za VKO, ki jo je imenovalo MIZŠ (prvi mandat 27.1.2009 in drugi od 21.2.2014 dalje). Strokovna skupina je 2015 pripravila brošuro Politike na področju vodenja kariere s priporočili.

Za EU: Podprite države članice na različnih ravneh upravljanja/administracije, da bodo lahko zagotovile storitve uporabnikom, ki jih standardna ponudba ne pokriva ali uporabniki do nje nimajo dostopa. Podprite tudi vključevanje zainteresiranih deležnikov na lokalni ravni.

3. tema: Podpora posameznikom, da bi se bolje znašli na trgu delovne sile in podpora podjetjem, da bi našla osebe s pravimi spretnostmi in znanji

Zanesljiva, objektivna, uporabniku prijazna obveščenost o trgu delovne sile je bistvenega pomena za državljane, da se znajdejo na sedanjem kompleksnem trgu dela, ter za svetovalce VKO, da lahko zagotavljajo ustrezne informacije in nasvete. Na področju zaposlovanja so bila oblikovana nekatera orodja za obveščanje o trgu delovne sile, vendar so kariernim svetovalcem v izobraževanju in usposabljanju slabo dostopna. Obveščenost o trgu delovne sile lahko označimo kot enega šibkejših delov nacionalnih VKO sistemov. Delodajalci so ključen vir podatkov o trgu delovne sile, ki bi se lahko uporabili pri pripravi informativnih gradiv o razvoju poklicne poti.

Priporočila:

Za države: Razvoj državnega mehanizma zbiranja, vzdrževanja in razširjanja zanesljivih podatkov o trgu delovne sile o ponudbi in povpraševanju na trgu delovne sile. Pri tem naj se uporablja pristop individualnega portfolija (listovnika) v izobraževanju, usposabljanju in zaposlovanju.

Za EU: Spodbudite uporabo strategije portfolijev s standardiziranim pristopom, z namenom podpore geografski, socialni, učni in delovni mobilnosti državljanov.

4. tema: Izboljševanje kompetenc, stališč in znanja svetovalcev VKO, ki delujejo znotraj kompleksnega trga delovne sile, hitrega tehnološkega in medijskega napredka

Med posameznimi državami članicami so velike razlike pri kompetencah in usposabljanju svetovalcev VKO. Do teh razlik lahko pride zaradi drugačne vrste in vsebine začetnega usposabljanja, ki ga zagotavljajo različne ustanove same, zaradi različne organizacije VKO in zahtev po kvalifikacijah, zaradi različnega obsega, ki ga VKO igra pri različnih relevantnih poklicih (npr. svetovalac VKO – glavna vloga, učitelj – manjša vloga). Celotno znotraj obstoječega začetnega in nadaljnega usposabljanja se ne namenja dovolj pozornosti informacijam o trgu delovne sile in kompetencam uporabe družbenih medijev za namene karierni orientacije. Delodajalci in drugi ustrezni deležniki so redkokdaj vključeni pri oblikovanju in evalvaciji programov za strokovne delavce VKO.

Priporočila:

Za države: Zagotovite, da bodo vsebine IKT (uporaba informacijsko komunikacijske tehnologije), obveščenost o trgu dela, zagotavljanje storitev izven uradnih institucij (outreach) in večkulturne kompetence del začetnega in nadaljnega usposabljanja svetovalcev VKO.

Za EU: Posodobite evropske kompetenčne profile svetovalcev VKO na podlagi raziskav o novih medsektorskih vlogah in nalogah ter podprite sodelovanje pri razvoju učnih aktivnosti v skladu s posodobljenimi kompetenčnimi profili.

5. tema: Podpiranje inovativnosti prek strukturiranega sodelovanja in vzajemnega učenja

V zadnjem desetletju smo priča hitri digitalizaciji kariernih storitev in izboljšanju razpoložljivosti podatkov o trgu dela. Vendar pa vključitev IKT v številnih primerih ni bila v celoti prilagojena metodologiji in aktivnostim. Inovativnost je pogosto slabo načrtovana, nezadostno vodena in vodi v več nepovezanih spletnih platform. Kljub obilju podatkov, ki so na voljo, se ustrezne inovativne prakse, kot je na primer »One Stop Shop« storitve (vse na enem mestu), borijo za pridobitev dostopa do potrebnih podatkov za kvalitetno izvajanje svojih storitev (LMI – labour market intelligence). Hkrati se še vedno prepočasi krepijo javne službe, ki so pristojne za sodelovanje z delodajalci, medkulturne kompetence in spodbujanje povezovanja ter storitev v lokalnih skupnostih.

Priporočila:

Za države: Vzpostavite nacionalno platformo, ki bo omogočala, da se znanje in inovativnost, pridobljena na državni in mednarodni ravni, razširita in sta dostopna na lokalni ravni.

Za EU: Strukturirano sodelovanje, ki ga financira EU, bi bilo potrebno ohraniti in nadgraditi na raven, na kateri države lahko dostopajo do podrobnih informacij o pobudah in praksah politike, kakor tudi do tehnične podpore pri ocenjevanju in omogočanju prenosljivosti.

6. tema: Povečanje odgovornosti in s podatki podprtih dokazov za politiko in prakso

Redke države sistematično zbirajo podatke glede odgovornosti in dokazov. Kjer takšno zbiranje podatkov obstaja, pa je večinoma omejeno na javne zavode za zaposlovanje. Ta podatkovna črna luknja je najšibkejši del sistemov in storitev VKO. Ima namreč resne posledice za razvoj politik in programov za oblikovanje k uporabnikom usmerjenih storitev, in za organizacijsko učinkovitost. Zavira tudi razvoj politik, ki bi temeljile na podatkovno podprtih dokazih.

Priporočila:

Za države: Vzpostavite nacionalni sistem spremljanja, ki upošteva lokalne potrebe; vpeljite ga postopoma, da vsem deležnikom zagotovite dovolj časa za prilagoditev novemu sistemu.

Za EU: Raziščite podatke na ravni EU in odkrijte obstoječe sisteme in orodja za zbiranje podatkov za VKO in te izsledke delite z vsemi državami.

Za EU: Zaprošite Komisijo, naj podpre in spodbudi vzpostavitev nacionalnega poročanja in spremljanja o zagotavljanju vseživljenjske karierni orientacije prek strukturiranega evropskega sodelovanja, ki naj vodi v vzpostavitev evropskega sistema spremljanja.

SKLEP

Realnost je, da je vzpostavitev in zagotavljanje univerzalnega dostopa vseh državljanov do storitev vseživljenjske karierne orientacije zahtevna naloga za nacionalno administracijo v smislu politik in sistemov. Zahtevnost te naloge je pogojena z raznolikostjo okolij, ki vzpostavljajo in zagotavljajo univerzalni dostop do teh storitev na področjih izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja in različnih sektorjev skupnosti. Vendar pa zahteva razširitev dostopa do učinkovitih tovrstnih storitev usklajenost politik, partnerstva, izmenjavo kariernih informacij, obveščenost o trgu dela, profesionalizacijo svetovalcev in integracijo storitev. Razvoj IKT v karierni orientaciji in e-upravi nudi državam članicam in EU priložnost, da zagotovijo boljši dostop in povezanost storitev za vse državljane.

Vseživljenjski karierni orientaciji bi bilo treba dati nov položaj na področju politik na državni ravni in ravni EU, zlasti ob upoštevanju prihodnosti dela in zaposlitev ter priprave državljanov na scenarije zaposlenosti, podzaposlenosti ali nezaposlenosti na segmentiranem trgu dela.

Glede na njeno pomembno in ključno vlogo pri oblikovanju politik na teh področjih in med njimi, bi morala Evropska komisija prevzeti vodenje pri omenjenem repozicioniranju in razvoju implementacijske strategije, upoštevajoč sklepe Resolucij sveta 2004, 2008, šestih priporočil te konference pod estonskim predsedovanjem Svetu EU in z uporabo Smernic EU za vzpostavitev politik in sistemov za VKO.